

حروف مشبهة بالفعل

به حروف إنّ « همانا » ، أنّ « كه » ، كَأَنَّ « گویا كه » ، مانند اینکه « ، لیت « كاش » ، لعلّ « شاید » و لكنّ « ولیکن » حروف مشبهة بالفعل گفته می شود .

حروف مشبهة بالفعل بر سر جمله اسمیه می آیند مبتدا را اسم خودشان منصوب و خبر را خبر خودشان مرفوع می کنند.  
حروف مشبهة بالفعل : اسم ( منصوب ) + خبر ( مرفوع )  
یاد آوری :

| نشانه نصب | نشانه رفع |            |
|-----------|-----------|------------|
| ی         | ا         | مثنی       |
| ی         | و         | جمع مذکر   |
| ا         | و         | اسماء خمسہ |
| ـِ ، ـٍ   | ـُ ، ـٌ   | جمع مؤنث   |

انواع اسم حروف مشبهة بالفعل : ۱ . اسم ظاهر مثال . إنّ اللهَ علیمٌ ( اسم الله و منصوب إعراب اصلی )

۲ . ضمیر متصل مثال . إنّهم متقون ( اسم ضمیر متصل « هم » ، محلاً منصوب )

انواع خبر حروف مشبهة بالفعل : ۱ . مفرد مثال . إنّ المظلومین منتصرون ( خبر إنّ مفرد و إعراب فرعی « و » )

۲ . جمله « فعلیه ، اسمیه » مثال . لعلکم تؤمنون ( خبر لعل جمله فعلیه و محلاً مرفوع )

مثال . لعل المسجد بابه مفتوح ( خبر لعل جمله اسمیه و محلاً مرفوع )

۳ . شبه جمله مثال . إنّ فی المدرسة طالبٌ ( خبر إنّ مقدم شبه جمله محلاً مرفوع )

نکته : هرگاه اسم حروف مشبهة بالفعل ( ضمیر متصل ) باشد إعراب آن محلی است و همچنین اگر خبر آن ( جمله و شبه جمله ) باشد نیز إعراب آن محلی است .

نکته : هرگاه اسم أفعال ناقصه ( ضمیر بارز و ضمیر مستتر ) باشد إعراب آن محلی است و همچنین اگر خبر آن ( جمله و شبه جمله ) باشد نیز إعراب آن محلی است .

نکته : هرگاه مبتدا ضمیر منفصل باشد و بخواهیم حروف مشبهة بالفعل بر سر جمله بیاوریم ضمیر منفصل مرفوعی به ضمیر متصل منصوبی تبدیل می شود . مثال . أنتم صادقون ( إنّ ) لعلکم صادقون

نکته : اگر ضمیر منفصل مرفوعی بین اسم و خبر حروف مشبهة بالفعل بیاید این ضمیر ، ضمیر فصل است و در جمله هیچ نقشی ندارد و فقط جنبه تأکیدی دارد . مثال . إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ

نکته : إِنَّ در ابتدای جمله و أَنَّ در وسط جمله می آید .

نکته : گاهی اوقات به إِنَّ « ما » کافه از عمل ( یعنی بازدارنده از عمل اضافه می شود ) که در این صورت از عمل کردن إِنَّ جلوگیری می کند . مثال . إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

مبتدا + خبر

ترجمه

لِيتَ + ( خبر فعل مضارع ) مضارع التزامی . مثال . لیت المسلمین یستقیظون : کاش بیدار شوند .

لعلَّ + ( خبر فعل مضارع ) مضارع التزامی . مثال . لعلهم بتفکرون : شاید آنها تفکر کنند .

لا نفی جنس

لا : اسم ( مبنی بر فتح + خبر ( مرفوع )

اسم لا نفی جنس : ۱ . اسم ظاهر . مثال . لا ریبَ فیهِ ( ریب ، اسم لا نفی جنس مبنی بر فتح )

أنواع خبر لا نفی جنس : ۱ . مفرد مثال . لا شئَ أَفْضَلُ مِنَ الصَّدَقِ ( خبر إِنَّ مفرد و إعراب فرعی « و » )

۲ . جمله « فعلیه » مثال . لا نصیحةَ تَنفَعُ الْعُنُودَ ( خبر لا نفی جنس جمله فعلیه و محلاً مرفوع )

۳ . شبه جمله مثال . إِنَّ شَرِيكَ لَهُ ( خبر لا نفی جنس شبه جمله محلاً مرفوع )

نکته : جایز است خبر لا نفی جنس حذف شود . مثال . لا شکَّ ( موجود ) ، لا بُدَّ ( موجود ) ، لا إلهَ ( موجود ) إلا الله

نکته : اسم لا نفی جنس فقط به صورت اسم ظاهر می آید و هیچگاه خبر آن مقدم نمی شود .

نکته : اسم لا نفی جنس نکره است و بخاطر اینکه مبنی بر فتح است تنوین نمی پذیرد .

ترجمه لا نفی جنس : هیچ ..... نیست یا وجود ندارد .

مثال : لا لباسَ أَجْمَلُ مِنَ التَّقْوَى . ( هیچ لباسی زیباتر از تقوا نیست )

مثال : لا تجارةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ . ( هیچ تجارتی مانند عمل صالح وجود ندارد )

أنواع لا ۱ . لا ( نفی ) برسر فعل مضارع می آید .

۲ . لا ( نهی ) برسر فعل مضارع می آید و فعل را مجزوم می کند .

۳ . لا ( نفی جنس ) بر سر اسم می آید .